

Rolnummer : 233
Arrest nr. 4/92 van 23 januari 1992

A R R E S T

In zake : het beroep tot vernietiging van de artikelen 2, 26, § 1, en 62, 6°, van de wet van 15 januari 1990 houdende oprichting en organisatie van een Kruispuntbank van de sociale zekerheid, ingesteld door de federatie van beroepsverenigingen, de Algemene Pharmaceutische Bond.

Het Arbitragehof,

samengesteld uit de voorzitters I. PETRY en J. DELVA,
en de rechters D. ANDRE, L. DE GREVE, L.P. SUTENS,
L. FRANCOIS en P. MARTENS,
bijgestaan door de griffier H. VAN DER ZWALMEN,
onder voorzitterschap van voorzitter I. PETRY,

wijst na beraad het volgende arrest :

* *

I. ONDERWERP VAN HET BEROEP

De Algemene Pharmaceutische Bond, Nationale Federatie van de Belgische Apothekersberoepsverenigingen, met zetel te 1040 Brussel, Archimedesstraat 11, vraagt de vernietiging van de wet van 15 januari 1990 houdende oprichting en organisatie van een Kruispuntbank van de sociale zekerheid (Belgisch Staatsblad van 22 februari 1990) :

- in zoverre de wet, in haar artikel 2, de meewerkende instellingen van sociale zekerheid in het algemeen beoogt,
- in zoverre die wet, in haar artikel 26, § 1, aan de instellingen van sociale zekerheid de verplichting oplegt, al dan niet onder hun personeel, een geneesheer aan te wijzen onder wiens toezicht en verantwoordelijkheid de behandeling, de uitwisseling en de bewaring van de medische gegevens van persoonlijke aard gebeurt,
- in zoverre die wet, in haar artikel 62, 6°, de instellingen die het voorschrift van artikel 26 niet zouden naleven, bestraft.

II. RECHTSPLEGING

Bij beschikking van 23 augustus 1990 heeft de voorzitter in functie de leden van de zetel aangewezen conform de artikelen 58 en 59 van de bijzondere wet van 6 januari 1989 op het Arbitragehof.

Conform artikel 76, § 1, van de voormelde wet is

van het beroep kennis gegeven bij ter post aangetekende brieven van 4 oktober 1990, die op 5 oktober 1990 aan de geadresseerden ter hand zijn gesteld.

Het bij artikel 74 van de bovenvermelde wet voorgeschreven bericht is bekendgemaakt in het Belgisch Staatsblad van 6 oktober 1990.

De Ministerraad heeft een memorie neergelegd bij ter post aangetekende brief van 16 november 1990, die op 19 november 1990 ter griffie is ontvangen.

Conform artikel 89 van de organieke wet is een afschrift van die memorie aan de verzoekende partij gezonden bij ter post aangetekende brief van 27 november 1990, die op 28 november 1990 aan de geadresseerde ter hand is gesteld.

De verzoekende partij heeft een memorie van antwoord ingediend bij ter post aangetekende brief van 24 december 1990, die op 27 december 1990 ter griffie is ontvangen.

Bij beschikking van 16 januari 1991 heeft de voorzitter in functie rechter P. MARTENS als lid van de zetel aangewezen, ingevolge de aanwijzing van Mevrouw I. PETRY tot voorzitter van het Hof.

Bij beschikkingen van 6 februari 1991 en 2 juli 1991 heeft het Hof de termijn waarbinnen het arrest moet worden gewezen, verlengd tot respectievelijk 20 augustus 1991 en 20 februari 1992.

Bij beschikking van 15 oktober 1991 heeft het Hof de zaak in gereedheid verklaard en de

terechtzing vastgesteld op 7 november 1991.

Van die beschikking is aan de partijen kennis gegeven, en zij en hun advocaten zijn van de datum van de terechtzing op de hoogte gebracht bij ter post aangetekende brieven van 16 oktober 1991, die op 17 en 18 oktober 1991 aan de geadresseerden ter hand zijn gesteld.

Bij beschikking van 4 november 1991 heeft de voorzitter in functie, rechter L. DE GREVE als lid van de zetel aangewezen ter vervanging van rechter K. BLANCKAERT, die wettig was verhinderd.

Bij beschikking van 6 november 1991 heeft de voorzitter in functie rechter L. FRANCOIS als lid van de zetel aangewezen ter vervanging van rechter M. MELCHIOR, die wettig was verhinderd.

Ter terechtzing van 7 november 1991 :

- zijn verschenen :
Mr. Ph. CHARPENTIER, advocaat bij de balie te Hoei, voor de Algemene Pharmaceutische Bond, met zetel te 1040 Brussel, Archimedesstraat 11;
Mr. Jean-Luc FAGNART, advocaat bij de balie te Brussel, voor de Ministerraad, Wetstraat 16, 1000 Brussel;
- hebben de rechters L. FRANCOIS en L. DE GREVE verslag uitgebracht;
- zijn de voornoemde advocaten gehoord;
- is de zaak in beraad genomen.

De rechtspleging is gevoerd overeenkomstig de artikelen 62 en volgende van de bijzondere wet van 6 januari 1989 op het Arbitragehof.

III. ONDERWERP VAN DE AANGEVOCHTEN BEPALINGEN

Het aangevochten artikel 2 geeft definities voor de uitvoering en de toepassing van de wet.

Onder meer worden gedefinieerd de "instellingen van sociale zekerheid", waarvan luidens lid 1, 2°, b), deel uitmaken "de meewerkende instellingen van sociale zekerheid, dat wil zeggen de instellingen van privaatrecht, andere dan de sociale secretariaten voor werkgevers, die erkend zijn om mee te werken aan de toepassing van de sociale zekerheid" en de "medische gegevens van persoonlijke aard", die volgens het eerste lid, 7°, zijn "alle sociale gegevens van persoonlijke aard met betrekking tot een natuurlijke persoon die is of kan worden geïdentificeerd en waaruit informatie kan worden afgeleid omtrent diens vroegere, huidige of toekomstige fysieke of psychische gezondheidstoestand, met uitzondering van de louter administratieve of boekhoudkundige gegevens betreffende de geneeskundige behandelingen of verzorging".

Artikel 26, § 1, bepaalt :

"De instellingen van sociale zekerheid en de Kruispuntbank wijzen, al dan niet onder hun personeel, een geneesheer aan onder wiens toezicht en verantwoordelijkheid de behandeling, de uitwisseling en de bewaring van de medische gegevens van persoonlijke aard gebeurt.

De identiteit van deze geneesheer wordt aan het Toezichtscomité medegedeeld.

De Koning kan de regelen bepalen volgens dewelke de verantwoordelijke geneesheer zijn opdracht uitvoert."

Artikel 62, 6°, stelt de strafsancties vast die "de Kruispuntbank en de instellingen van sociale zekerheid, hun aangestelden of lasthebbers die in strijd met de bepalingen van artikel 26, § 1, eerste lid, de medische gegevens van persoonlijke aard niet hebben doen bewaren door een geneesheer" kunnen oplopen.

IV. IN RECHTE

- A -

A.1. De verzoekende partij voert schending aan van de artikelen 6 en 6bis van de Grondwet. Zij geeft te kennen dat zij een interne tarifieringsdienst heeft opgericht conform de bepalingen van artikel 98 van de wet van 9 augustus 1963 tot instelling en organisatie van een regeling voor verplichte ziekte- en invaliditeitsverzekering en van het koninklijk besluit van 12 augustus 1970 tot vaststelling van de maatstaven tot erkenning van de tarifieringsdiensten.

De verzoekende partij is van oordeel dat zij, wat die activiteit betreft, een instelling van sociale zekerheid is in de zin van artikel 2 van de wet van 15 januari 1990. Hoewel de tarifieringsdiensten niet werden beoogd bij de totstandkoming van de wet, zou die redenering voor de hand liggen gelet

op de ruime definitie die de wetgever van die instellingen zou hebben gegeven.

De verzoekende partij zou zich dus de medewerking van een geneesheer moeten toevoegen, zoals het aangevochten artikel 26, § 1, dat vereist.

Volgens de verzoekende partij zou de wetgever de aanwezigheid van een geneesheer in de instellingen van sociale zekerheid bij de behandeling van medische gegevens van persoonlijke aard hebben geëist om redenen die verband houden met het medisch geheim ; dat zou blijken uit de parlementaire voorbereiding van de wet en de titel zelf van de afdeling waaronder het aangevochten artikel voorkomt.

De verzoekende partij betoogt dat artikel 3, tweede lid, van het koninklijk besluit van 12 augustus 1970 de tarifieringsdiensten reeds verplichtte zich de medewerking van een apotheker toe te voegen en dat naar luid van artikel 6, 9° van datzelfde koninklijk besluit, de tarifieringsdiensten "alle nuttige schikkingen (dienen te) treffen opdat het beroepsgeheim zou worden gevrijwaard". Artikel 458 van het Strafwetboek tenslotte zou expliciet zowel de apothekers als de geneesheren beogen.

Aangezien het door de wetgever nagestreefde doel - het veilig stellen van het medisch geheim - reeds zou zijn bereikt wat de tarifieringsdiensten van de apothekers betreft, zou de op die diensten rustende verplichting te ver strekken in zoverre zij de aanwezigheid van een geneesheer inhoudt omdat, gezien het streefdoel, die buitengewoon zware maatregel overbodig en inadequaet zou zijn.

A.2.1. In zijn memorie doet de Ministerraad allereerst opmerken dat het belang van de verzoekende partij enkel zou blijken wanneer zou zijn uitgemaakt dat de tariferingsdiensten meewerkende instellingen van sociale zekerheid zijn in de zin van het aangevochten artikel 2 en dat zij medische gegevens van persoonlijke aard hanteren in de zin van datzelfde artikel.

Op grond van overwegingen die onder meer worden ontleend aan artikel 6 van het koninklijk besluit van 12 augustus 1970 stelt de Ministerraad dat de verzoekende partij van het vereiste belang doet blijken omdat de tariferingsinstellingen meewerkende instellingen van sociale zekerheid zijn die medische gegevens van persoonlijke aard hanteren.

A.2.2. Ten gronde betoogt de Ministerraad dat de grieven van de verzoekende partij niet gegrond zijn op een door de wet in het leven geroepen discriminatie, maar op het feit dat de wet haar niet het voorrecht toekent waarop zij aanspraak maakt.

De Ministerraad doet gelden dat volgens artikel 6, 9°, van het koninklijk besluit van 12 augustus 1970 alle tariferingsdiensten alle voorzieningen moeten treffen om het beroepsgeheim te waarborgen en dat artikel 458 van het Strafwetboek sancties instelt niet enkel ten aanzien van de geneesheren en de apothekers, maar ook ten aanzien van "alle andere personen die uit hoofde van hun staat of beroep kennis dragen van geheimen die hun zijn toevertrouwd". Die regel met een volstrekt algemene draagwijdte zou volgens de Ministerraad gelden voor het personeel van de verze-

keringsinstellingen, voor het R.I.Z.I.V.-personeel, en voor de ambtenaren van het Ministerie van sociale voorzorg.

De verplichting tot het bewaren van het beroepsgeheim in verband met medische gegevens van persoonlijke aard zou dus bestaan los van artikel 26, § 1, van de wet van 15 januari 1990.

Volgens de Ministerraad verplicht artikel 26, § 1, van de wet ertoe dat de behandeling, de uitwisseling en de bewaring van medische gegevens van persoonlijke aard uitgevoerd worden onder toezicht en verantwoordelijkheid van een geneesheer.

Iedereen, vervolgt de Ministerraad, kan stellen dat die wetsbepaling inopportuun is of van geen nut om de persoonlijkheidsrechten te beveiligen.

Die opportuniteitsoverwegingen zouden, behalve dat zij flagrant in tegenspraak zijn met de eisen van de bescherming van de persoonlijke levenssfeer, geen grondslag kunnen verlenen aan een beroep tot vernietiging.

A.3.1. In haar memorie van antwoord beweert de verzoekende partij dat, gelet op de parlementaire voorbereiding en de opzet van de wet, zij niet aan de wet van 15 januari 1990 onderworpen is.

A.3.2. Wat de grond van de zaak betreft, merkt de verzoekende partij allereerst op dat er tarifieringsdiensten bestaan van de geneesheren, maar dat die diensten geen wettelijke grondslag hebben, zodat zij niet onderworpen zijn aan de verplichtingen die door de aangevochten bepalingen zijn opgelegd.

Voorts herinnert de verzoekende partij eraan dat het aangevochten artikel 26, § 1, ertoe strekt het medisch geheim te beveiligen.

Die bepaling zou dus hetzelfde doel nastreven als het doel dat wordt beoogd door het Strafwetboek, door het koninklijk besluit van 12 augustus 1970 en door de deontologische verplichtingen.

Het zou niet duidelijk zijn om welke reden de wetgever de tarifieringsdiensten zou hebben verplicht tot het aanwerven van een geneesheer voor de bewaring van medische gegevens van persoonlijke aard. Hoewel de doelstelling van de nieuwe verplichting begrijpelijk is gelet op de verschillende bij de totstandkoming van de wet expliciet genoemde instellingen - kinderbijslagfondsen, werkloosheidsfondsen, sociale verzekeringsfondsen voor zelfstandigen, etc. -, is ze volgens de verzoekende partij niet begrijpelijk wanneer het om tarifieringsdiensten gaat.

- B -

Wat het belang van de verzoekende partij betreft

- B.1.1. Zoals de verzoekende partij en de Ministerraad vragen, dient in de eerste plaats te worden nagegaan of de tarifieringsdiensten meewerkende instellingen van sociale zekerheid zijn in de zin van artikel 2 van de voormelde wet van 15 januari 1990 en of zij medische gegevens van persoonlijke aard behandelen in de zin van hetzelfde artikel.

B.1.2. De tariferingsdiensten, die worden opgericht in de rechtsvorm van een vereniging zonder winstoogmerk of georganiseerd als een dienst in een representatieve beroepsvereniging van apothekers of een coöperatieve vennootschap, eigenaar-beheerder van apotheken, vallen onder artikel 98 van de wet van 9 augustus 1963 tot instelling en organisatie van een regeling voor verplichte ziekte- en invaliditeitsverzekering, alsook onder het koninklijk besluit van 12 augustus 1970 tot vaststelling van de maatstaven tot erkenning van de tariferingsdiensten. Die diensten worden door de Minister van sociale voorzorg erkend. Volgens artikel 98 voormeld hebben zij tot algemene taak alle tariferingsoperaties en alle betalingen van de verzekeringsinstellingen voor farmaceutische verstrekkingen te verrichten.

De genoemde tariferingsdiensten zijn privaatrechtelijke organen die zijn erkend om mee te werken aan de toepassing van de sociale zekerheid. Het zijn dus meewerkende instellingen van sociale zekerheid in de zin van artikel 2, eerste lid, 2°, b), van de wet van 15 januari 1990.

B.1.3. De opdracht van de diensten is omstandig beschreven in artikel 6 van het voormelde koninklijk besluit van 12 augustus 1970.

Volgens het 1° van dat artikel omvat die opdracht onder meer de verificatie van de medische voorschriften.

De verificatie van die documenten bestaat in een behandeling van gegevens betreffende een natuurlijke persoon die is of kan worden

geïdentificeerd, gegevens waaruit informatie kan worden afgeleid omtrent diens vroegere, huidige of toekomstige fysieke of psychische gezondheidstoestand.

De tarifieringsdiensten behandelen medische gegevens van persoonlijke aard in de zin van artikel 2, eerste lid, 7°, van de wet van 15 januari 1990.

- B.1.4. De artikelen 26, § 1, en 62, 6°, van de wet van 15 januari 1990 zijn toepasselijk op de tarifieringsdiensten en de verzoekende partij heeft er belang bij de vernietiging ervan te vorderen.

Ten gronde

- B.2.1. De wet van 15 januari 1990 houdende oprichting en organisatie van een Kruispuntbank van de sociale zekerheid verplicht alle meewerkende instellingen van sociale zekerheid die medische gegevens van persoonlijke aard behandelen, een geneesheer in dienst te nemen onder wiens toezicht en verantwoordelijkheid de behandeling, de uitwisseling en de bewaring van de medische gegevens van persoonlijke aard gebeurt.

Volgens de verzoekende partij berust die maatregel op de zorg om het medisch geheim te vrijwaren. Die maatregel zou voor de verschillende meewerkende instellingen van sociale zekerheid verantwoord zijn, maar niet voor de tarifieringsdiensten, die reeds verplicht zijn een apotheker in dienst te nemen die het beroepsgeheim moet bewaren, ongeacht het feit of die apotheker de verantwoordelijke is voor het dagelijks beleid van de dienst ofwel de technisch raadgever is die in dienst moet worden genomen wanneer die verantwoordelijke geen

apotheker is. Om het beroepsgeheim te waarborgen zou de nieuwe maatregel overbodig en in ieder geval onevenredig zijn, rekening houdend met de financiële belasting die hij voor de tarifieringsdiensten meebrengt.

B.2.2. De vraag van de verzoekende partij is niet of een verschil in behandeling tussen bepaalde categorieën van personen is ingesteld volgens een criterium van onderscheid waarvoor een objectieve en redelijke verantwoording bestaat. De verzoekende partij klaagt zich voornamelijk over het feit dat in een zelfde categorie, waarop een zelfde verplichting rust, enerzijds organismen zijn ondergebracht waarvoor die verplichting verantwoord is, en anderzijds ook zichzelf tot die categorie behoort terwijl die verplichting in haar geval overbodig zou zijn. De wet wordt dus aangevochten, niet omdat zij een onverantwoord onderscheid in het leven zou roepen, maar omdat zij een zelfde behandeling zou toepassen op organismen die verschillend zouden moeten worden behandeld.

B.2.3. De grondwettelijke regels van de gelijkheid der Belgen voor de wet en van de niet-discriminatie sluiten niet uit dat een verschil in behandeling tussen bepaalde categorieën van personen zou worden ingesteld, voor zover voor het criterium van onderscheid een objectieve en redelijke verantwoording bestaat. Diezelfde regels verzetten er zich overigens tegen dat categorieën van personen die zich ten aanzien van de aangevochten maatregel in een volledig verschillende situatie bevinden, op identieke wijze worden behandeld, zonder dat daarvoor een objectieve en redelijke verantwoording bestaat.

Het bestaan van een dergelijke verantwoording moet worden beoordeeld, rekening houdend met het doel en de gevolgen van de bestreden maatregel en met de aard van de in het geding zijnde beginselen ; het gelijkheidsbeginsel is geschonden wanneer vaststaat dat geen redelijk verband van evenredigheid bestaat tussen de aangewende middelen en het beoogde doel.

- B.2.4. De erkende tarifieringsdiensten zijn verplicht een apotheker als verantwoordelijke voor het dagelijks beleid of als technisch raadgever in dienst te nemen.

De aangevochten bepaling verplicht instellingen waar medische gegevens van persoonlijke aard worden behandeld, al dan niet onder hun personeel, een geneesheer aan te wijzen onder wiens toezicht en verantwoordelijkheid de behandeling, de uitwisseling en de bewaring van zulke gegevens gebeurt.

In het licht van de waarborgen die zulk een bepaling wil bieden, bevinden de erkende tarifieringsdiensten zich niet in een situatie die volledig verschilt van die van de andere instellingen die zij beoogt, wegens het enkele feit dat zij reeds een beroep moeten doen op een apotheker maar dan handelend als verantwoordelijke voor het dagelijks beleid of als technisch raadgever, en dat die apotheker zoals anderen door het beroepsgeheim gebonden is. Die diensten moeten immers, evenals die instellingen, medische gegevens van persoonlijke aard behandelen en de betekenis van die gegevens moet kunnen worden beoordeeld, aangezien daaruit informatie kan worden afgeleid over de lichamelijke of

geestelijke gezondheidstoestand van een mens. In dat opzicht heeft de wetgever kunnen oordelen dat de aanduiding van een geneesheer als verantwoordelijke was gewettigd.

Het middel is niet gegrond.

- B.2.5. In haar memorie van antwoord maakt de verzoekende partij gewag van een discriminatie die erin bestaat die verplichting op te leggen aan de tarifieringsdiensten van de apothekers en niet aan die van de geneesheren. Het middel, waarop in het verzoekschrift slechts een toespeling is gemaakt die te onduidelijk was om er in de memories op te antwoorden, is te laat aangevoerd.

OM DIE REDENEN,

HET HOF

verwerpt het beroep.

Aldus uitgesproken in het Frans, het Nederlands en het Duits, conform artikel 65 van de bijzondere wet van 6 januari 1989 op het Arbitragehof, op de openbare terechtzitting van 23 januari 1992.

De griffier,

De voorzitter,

H. VAN DER ZWALMEN

I. PETRY